

λύπτωσιν αἵρετικούς καὶ νὰ παραδίδωσι τούτους εἰς τὸν ἐπίσκοπον διὰ νὰ τοὺς παραπέμπῃ εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν· ὅπως διευκολύνηται ἡ τοιαύτη τῶν διωκτῶν τῶν αἵρετικῶν ἐργασία διετάχθησαν καὶ τὰ ἐπόμενα. «Ὅστις κρύπτει ἢ προστατεύει αἵρετικὸν ἀπόλλυσι τὴν περιουσίαν καὶ τὴν θέσιν του· πᾶσα δὲ οἰκία εἰς ἣν ἀνευρίσκεται αἵρετικὸς καταδικάζεται.» Τὴν ἀνάκρισιν καὶ καταδίκην τῶν τοιούτων αἵρετικῶν εἶχεν ἀναλάβει ἡ ἐκκλησία· ἐξήσκει δὲ τὸ ἔργον τοῦτο διὰ τοῦ ἀναιδεστεροῦ καὶ παρανομοτέρου τρόπου. Δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ φέρῃ μάρτυρας ὑπερασπίσεως, ἐδέχετο μάρτυρας κατηγορίας τοὺς φαυλοβιωτέρους κακούργους, ἐξεβίαζε δὲ τὴν κατάθεσιν διὰ βασάνων· τὴν ἐκτέλεσιν ὁμῶς τῆς ποινῆς ἀνέθετεν ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, καὶ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ μολυνθῇ μὲ τὸ αἷμα τῶν αἵρετικῶν. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ εἶχε προχωρήσει τὸ πνεῦμα τῆς καταδιώξεως, ὥστε ἐσφάγησαν ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Βεζιέρης καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

Καὶ ἐν τούτοις μ' ὅλας τὰς καταδιώξεις μ' ὅλας τὰς τιμωρίας καὶ οἱ καταδιωχθέντες συγγραφεῖς ἔτυχον τιμῶν μεγάλων καὶ διαδόχων σπουδαίων καὶ τὰ καταδιωχθέντα καὶ καέντα βιβλία διετηρήθησαν, ἴσα ἴσα διὰ νὰ εὐρίσκωσι οἱ βιβλιομανεῖς στάδιον ἐξασκήσεως τοῦ πάθους των, ὡσὰν ἐπρόκειτο νὰ ἐξιλεωθῇ τὸ προσενεχθὲν εἰς ταῦτα ἀδίκημα· τὰ βιβλία ταῦτα εἰσὶν οἱ φανοὶ τῆς νέας ἐποχῆς, αἱ λαμπάδες ἐν τῇ χειρὶ τοῦ δαίμονος ἐκείνου τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς προόδου, ὅστις προβαίνει ὑπεράνω τῶν νεκρῶν, τῶν βασάνων καὶ τῶν πυρῶν, διὰ τοῦ σκότους τῶν ἑκατονταετηρίδων πρὸς τὸ αὐξάνον φῶς.

Πρὸς τιμὴν τῶν βιβλίων! Δὲν ὑπάρχει βιβλίον τέσον ἀσήμαντον, ὥστε νὰ μὴ διδαχθῇ τις ἐξ αὐτοῦ κατι τι λέγει ὁ νεώτερος Πλίνιος. Ἡ νεωτέρα ἐποχὴ ἀντλεῖ τὴν τροφὴν τοῦ πνεύματός της ἐκ τῶν συμβεβηκότων τῆς ἡμέρας. Σπαρτίως ἐκτείνομεν ἤδη τὰς χεῖράς μας εἰς

τοὺς κεκοιταμένους θησαυροὺς τῆς παρελθούσης ἐποχῆς. Καὶ ἐν τούτοις εἶναι ἀναγκαιότατον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ ἐπανερχώμεθα εἰς τὰς πηγὰς τῶν γνώσεών μας, ἐπειδὴ εἶναι ὀρθότατοι οἱ λόγοι οὓς εἶπε περὶ τῶν βιβλίων ὁ Καγκελάριος τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδος Δὲ Βουρλί, ὁ μεγαλείτερος φίλος τῶν βιβλίων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. *Hi sunt magistri, qui nos instruunt sine virgis et ferula. Si accedis non dormiunt, si inquiris non se abscondunt, non remurmurant, si oberres, cachinos nasciunt si ignores.* «Δὲν εἶναι οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες μᾶς διδάσκουσιν ἄνευ ῥάβδων καὶ ναρθήκων, ὅταν τὰ πλησιάσῃς δὲν κοιμῶνται, ὅταν τὰ ἀναζητήσῃς δὲν ἀποκρύπτονται, δὲν ἀντιφθέγγονται ὅταν πλανᾶσαι, ἀγνοοῦσι τοὺς καγχασμοὺς ὅταν ἀγνοῇς.»

Σ. Α.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

D. PAPARRIGOPOULOS,

Le choix d'une femme comédie politique en acte traduite du grec pour la première fois par EM. LEGRAND. Paris 1872.

Μετ' ἐθνικῆς ὄντως ὑπερηφανείας παρατηροῦμεν ὅτι πρὸ ὀλίγου χρόνου μετ' ἐνδιαφέροντος ἤρχισαν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ νὰ μελετῶσι καὶ ἐξετάζωσι τὰ εὐάριθμα ἔργα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας. Εἶναι ὄντως παρήγορον νὰ βλέπῃ τις γινόμενα εὐπρόσδεκτα καὶ περιθαλπόμενα ἐν ξένη γῇ τὰ σπάνια καλὰ προϊόντα τοῦ ἑλληνικοῦ Παρνασοῦ, ἅτινα ὁμῶς μοῖρα κακῇ σχεδὸν ἀπαρατήρητα διήλθον παρ' ἡμῖν, καὶ μετ' ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος ὑπεδέχθη αὐτὰ ἡ κοινὴ γνώμη.

Ὁ κύριος Em. Legrand, ὁ γνωστὸς ἐκδότης τῆς Συλλογῆς τῶν μνημείων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης (*Collection des monuments pour servir à l'étude de la langue néo-hellénique*), ἐξέδω πρὸ μικροῦ ἐν κομψοτάτῳ τομιδίῳ γλα-

φυρὰν μετάφρασιν τῆς πολιτικῆς κωμωδίας *Συζύγου ἑκλογῆς*, τοῦ ποιητοῦ κυρίου Δημ. Παρῤῥηγοπούλου. Ἡ κωμωδία αὕτη εὐφρεστάτη σάτιρι κατὰ τοῦ μοναρχικοῦ καὶ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, δημοσιευθεῖσα κατὰ τὸ 1858, ἐνωρὶς ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀλλοδαπῶν λογίων, μεταφρασθεῖσα καὶ Ἰταλιστὶ καὶ καταχωρισθεῖσα ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ κ. Gubernatis ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος *Rivista contemporanea*¹⁾.

Ὁ Γάλλος μεταφραστὴς κύριος Legrand προτάσσει τῆς μεταφράσεως πρόλογον ἐκ 17 σελίδων, ἐν ᾧ διαλαμβάνει περὶ τῶν ἔργων τοῦ κ. Παπαρῤῥηγοπούλου, παρενδύει δὲ καὶ τινα ἀποσπάσματα ποιημάτων αὐτοῦ, γαλλιστὶ μεταπεφρασμένα· ἐκ τοῦ προλόγου τούτου παραθέτομέν τινας περικοπὰς, ὅπως οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Παρθενῶνος» ἴδωσι πόσον τὰ ἔργα τῶν ἡμετέρων νέων ποιητῶν ἐκτιμῶνται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

«... Ἐν ταῖς *Στόνους* αὐτοῦ ὁ κ. Παπαρῤῥηγόπουλος μετ' ἴσης εὐχερείας κρούει τὴν λύραν του ἐπὶ διαφόρων τόνων· περιττὸν δὲ νὰ εἰπῶμεν ὅτι πανταχοῦ διαπρέπει. Ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἐξέχει ἐν ταῖς μελαγχολικοῖς αὐτοῦ ποιήμασι. Λυπούμεθα μεγάλως διότι δὲν δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ὁλόκληρα ποιήματα· ἀρκεσθῶμεν μόνον εἰς τὴν μετάφρασιν τινων ἀποσπασμάτων....

» Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ πλέξωμεν ἐνταῦθα τὸ ἐγκώμιον τῆς *Ἑκλογῆς Συζύγου*, ὁ ἀναγνώστης μόνος του θὰ ἐκτιμήσῃ αὐτὴν κατὰ τὴν ἀξίαν της. ... Ἡ *Συζύγου Ἑκλογῆ* ἐγράφη εἰς περιστάσεις, δὲν λέγω ἀκριβῶς τὰς αὐτὰς, ἀλλ' ἀναλόγους, πρὸς ἐκείνας, ἃς ἡ δυστυχὴς πατρίς μας Γαλλία διατρέχει ἤδη, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ μικρὸν τῆς Ἑλλάδος βασίλειον δὲν εὗρισκε πολλοὺς μνηστῆρας, ἐν ᾧ αὐτὸ ὠραιότερον βασίλειον τοῦ κόσμου μετὰ

τὸ τοῦ οὐρανοῦ» πολιορκεῖται ὑπὸ πλήθους ἀπαιτητῶν, οἵτινες διαμφισβητοῦσι πρὸς ἀλλήλους τίς νὰ λάβῃ τὴν κινδυνώδη τιμὴν, νὰ ἀναλάβῃ εἰς χεῖράς του τὴν τύχην τοῦ βασιλείου τούτου....

» Κατὰ τὸ 1870 ὁ κ. Παπαρῤῥηγόπουλος ἐδημοσίευσεν τοὺς *Χαρακτῆρας*, βιβλίον μετὰ λεπτότητος οὐ τῆς τυχούσης γεγραμμένου, περὶ οὗ λυπούμεθα μὴ δυνάμεσθαι νὰ ὁμιλήσωμεν ἐκτενέστερον. Πρὶν ἢ ὁμῶς καταπαύσωμεν τὸν λόγον, ἀνάγκη νὰ εἰπῶμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ κ. Παπαρῤῥηγοπούλου, τῆς *Ἀγορᾶς*. Ὁ φίλος μας κ. Κωνστ. Τριανταφύλλης, καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐμπορικῇ σχολῇ τῆς Ἑνετίας, ἔγραψεν ἀξιολογὸν βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου ἐν τῇ *Rivista filologica e letteraria* τῆς Βερώνης (1870 ἀρ. 3). Ὡς αὐτὸς, δὲν διστάζομεν παντάπασιν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ νέον τοῦτο ἔργον ἀνύψωσε τὸν κ. Παπαρῤῥηγόπουλον πολὺ ἀνώτερον τῆς ἀναριθμήτου πληθύος τῶν μετρίων συγγραφέων, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἀληθῶς ἄξιον νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν συγγραφέων ἐκείνων, οἵτινες περιποιοῦσι τιμὴν εἰς τὴν φιλογίαν οἰουδῆπατε ἔθρους, συνενοῦντες τὴν τελειότητα τῆς ἐκφράσεως μετὰ τοῦ βάθους τῆς ιδέας.» Ἀλλαχοῦ θὰ ὁμιλήσωμεν λεπτομερέστερον περὶ τοῦ βιβλίου τούτου· εἶδη μεταφράζομεν μόνον τὸν ἐν ἀρχῇ τῆς κωμωδίας μονόλογον τοῦ Κίμωνος....

» Νομίζει τις ὅτι ἀναγινώσκει τὸν Σαιξπήρον καὶ τὸν Alfred de Musset· ἀλλὰ πρὸ πάντων παρατηρεῖ τις ἑκτακτον πρωτοτυπίαν, καὶ δύναμιν ιδεῶν οὐχὶ κοινὴν. Ἀπὸ καρδίας ἐπικροτοῦμεν εἰς τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ νέου καὶ εὐφρεστάτου συγγραφέως, καὶ εὐχόμεθα ὅπως παρέχει ἡμῖν συχνάκις παρόμοια.»

Ν. Γ. Π.

1) Ὁ κ. Legrand ἀναφέρει ὅτι καὶ ἀγγλιστὶ μεταφράζεται ἤδη.